

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

Рўйхатга олинди
№ MOA-59

2016 йил

“Филология ва тилларни ўқитиш”
(инглиз тили)

йўналиши бўйича олий таълим муассасалари педагог кадрларини
қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш курсининг ўқув дастури

Тошкент – 2016

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА Ўрта МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

ОЛИЙ ТАЪЛИМ ТИЗИМИ ПЕДАГОГ ВА РАХБАР КАДРЛАРИНИ
ҚАЙТА ТАЙЁРЛАШ ВА УЛАРНИНГ МАЛАКАСИНИ ОШИРИШНИ
ТАШКИЛ ЭТИШ БОШ ИЛМИЙ – МЕТОДИК МАРКАЗИ

ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТ ЖАХОН ТИЛЛАРИ УНИВЕРСИТЕТИ
ХУЗУРИДАГИ ЧЕТ ТИЛЛАРИНИ ЎҚИТИШНИНГ
ИННОВАЦИЙВЙ МЕТОДИКАЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ
РЕСПУБЛИКА

ИЛМИЙ-АМАЛИЙ МАРКАЗИ

*Қайта тайёрлаш ва малака ошириш курсининг ўқув дастури Олий ва
ўрта махсус, касб-хўрар таълими йўналишлари бўйича ўқув-услубий
бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашининг
2016 йил 26.04.2022 даги _____ - сонли баённомаси билан
маъқуллашган.*

Тузувчилар: “Олий таълимнинг норматив хусусий асослари”
модули: с.ф.д., проф., И.Эргашев, ю.ф.н., доц,
В.Топилов.
“Илгор таълим технологиялари ва педагогик
махорат” модули: п.ф.д., проф., Н.А.Муслимов,
п.ф.н., М.Т.Мирсолиева, п.ф.н., доц.,
М.Усманбаева, А.Ислюва.
“Таълим жараёнида ахборот-коммуникация
технологияларини қўллаш” модули: ф.м.ф.н,
доц., Х.Холмедов, ф.м.ф.н, доц., Д.Иргашева, кат.
ўқит., В.Ҳамидов.
“Амалий хорижий тил” модули: Ўзбекистондаги
Британия Кенгашининг етакчи мутахассислари,
кат. ўқит., У. Гисова.
“Тизимли тахлил ва қарор қабул қилиш
асослари” модули: с.ф.д., проф., С.Жўраев, ф.ф.д.,
проф. Р.Самаров, пс.ф.н., Х.М.Алимов.
Махсус фанлар бўйича: Хорижий эксперт- Ди
_____ АҚШ.
Хорижий эксперт: Кристин Смарг- (АҚШ).
И.Сиддиқова – ЎЗМУ профессор, ф.ф.д.

Тақризчилар:

Ўқув дастури ЎзДЖТУ Кенгашининг қарори билан тасдиққа тавсия
қилинган (2016 йил _____ даги _____ - сонли баённома)

Кириш

Дастур Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил
12 июлдаги “Олий таълим муассасаларининг рахбар ва педагог кадрларини
қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш
чора-тадбирлари тўғрисида” ги ПФ-4732-сон Фармонидаги устувор
йўналишлар мазмунидан келиб чиққан ҳолда тузилган бўлиб, у замонавий
талаблар асосида қайта тайёрлаш ва малака ошириш жараёнларининг
мазмунини такомиллаштириш ҳамда олий таълим муассасалари педагог
кадрларининг касбий компетентлигини мунтазам ошириб боришни
мақсад қилади.

Дастур мазмуни олий таълимнинг норматив-ҳуқуқий асослари ва
конунчилик нормалари, илгор таълим технологиялари ва педагогик
махорат, таълим жараёнларида ахборот-коммуникация технологияларини
қўллаш, амалий хорижий тил, тизимли тахлил ва қарор қабул қилиш
асослари, махсус фанлар негизида илмий ва амалий тадқиқотлар,
технологик тараққиёт ва ўқув жараёнини ташкил этишнинг замонавий
усуллари бўйича сўнги ютуқлар, педагогнинг касбий компетентлиги ва
креативлиги, глобал Интернет тармоғи, мультимедиа тизимлари ва
масофадан ўқитиш усулларини ўзлаштириш бўйича янги билим, кўникма
ва малакаларини шакллантиришни назарда тутаети.

Дастур доирасида берилётган мавзулар таълим соҳаси бўйича
педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш мазмуни,
сифати ва уларнинг тайёргарлигига қўйиладиган умумий малака талаблари
ва ўқув режалари асосида шакллантирилган бўлиб, бу орқали олий таълим
муассасалари педагог кадрларининг соҳага оид замонавий таълим ва
инновация технологиялари, илгор хорижий тажрибалардан самарали
фойдаланиш, ахборот-коммуникация технологияларини ўқув жараёнига
кенг таъбиқ этиш, чет тилларини интенсив ўзлаштириш даражасини
ошириш хисобига уларнинг касб маҳоратини, илмий фаолиятини
мунтазам юксалтириш, олий таълим муассасаларида ўқув-тарбия
жараёнларини ташкил этиш ва бошқаришни тизимли тахлил қилиш,
шунингдек, педагогик вазиятларда оптимал қарорлар қабул қилиш билан
боғлиқ компетенцияларга эга бўлишлари таъминланади.

Қайта тайёрлаш ва малака ошириш йўналишининг ўзига хос
хусусиятлари ҳамда долзарб масалаларидан келиб чиққан ҳолда дастурда
тингловчиларнинг махсус фанлар доирасидаги билим, кўникма, малака
ҳамда компетенцияларига қўйиладиган талаблар такомиллаштирилиши
мумкин.

Қайта тайёрлаш ва малака ошириш курсининг ўқув дастури қуйидаги
модульлар мазмунини ўз ичига қамраб олади:

- I. Олий таълимнинг норматив ҳуқуқий асослари**
- 1.1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг асарларида жамият ривож ва таълим-тарбия масалалари.
 - 1.2. Таълим-тарбия жараёнларини ташкил этишнинг қонунчилик нормалари.
- II. Илгор таълим технологиялари ва педагогик маҳорат**
- 2.1. Инновацион таълим технологиялари ва педагогик компетентлик.
 - 2.2. Хорижий тилларни ўқитишда инновацион технологиялар бўйича илгор хорижий тажрибалар.
- III. Таълим жараёнида ахборот-коммуникацион технологияларни қўллаш**
- 3.1. Электрон педагогика ва педагогнинг шахсий, касбий ахборот майдонини лойihalаш.
 - 3.2. Хорижий тилларни ўқитишда ахборот-коммуникация технологиялари.
- IV. Амалий хорижий тил**
- 4.1. Амалий хорижий тилни ўрганишнинг илғимени усуллари.
- V. Тизимли таҳлил ва қарор қабул қилиш асослари**
- 5.1. Олий таълим жараёнини бошқаришда тизимли таҳлил ва қарор қабул қилиш технологиялари.
 - 5.2. Хорижий тилларни ўқитишда тизимли ва етиштирик таҳлилларни қўллаш.
- VI. Махсус фанлар**
- 6.1. Хорижий тилларни умумевропа стандартлари талаблари асосида ўқитишнинг лингвистик аспекти
 - 6.2. Инглиз тилини ўқитиш методикаси - ёндашув ва педагогик технологиялар.
 - 6.3. Ўқув жараёнини режалаштириш, баҳолаш методлари ва фидбек механизмлари (кайта алоқа).
- VII. Педагогик амалиёт**
- VIII. Малакавий аттестация**
- Курснинг миссини ва вазифалари
- Олий таълим муассасари педагог кадрларни кайта тайёрлаш ва малакасини ошириш курсининг мақсади педагог кадрларнинг ўқув-тарбиявий жараёнларини юксак илмий-методик даражада таъминлашлари учун зарур бўладиган касбий билим, кўникма ва малакаларини мунтазам янгилаш, малака талаблари, ўқув режа ва дастурлари асосида уларнинг касбий компетентлиги ва педагогик маҳоратини доимий ривожланишини таъминлашдан иборат.

Курснинг вазифаларига қуйидагилар кирлади:

- «Филология ва тилларни ўқитиш» (инглиз тили) йўналишида педагог кадрларнинг касбий билим, кўникма, малакаларини узлуksиз янгилаш ва ривожлантириш;
- замонавий талабларга мос ҳолда олий таълимнинг сифатини таъминлаш учун зарур бўлган педагогларнинг касбий компетентлик даражасини ошириш;
- педагог кадрлар томонидан замонавий ахборот-коммуникация технологиялари ва хорижий тилларни самарали ўзлаштирилишини таъминлаш;
- махсус фанлар соҳасидаги ўқитишнинг инновацион технологиялари ва илгор хорижий тажрибаларни ўзлаштириш;
- «Филология ва тилларни ўқитиш» (инглиз тили) йўналишида ўқув жараёнини фан ва ишлаб чиқариш билан самарали интеграциясини таъминлашга қаратилган фаолиятни ташкил этиш.

Курс якунида тингловчиларнинг билим, кўникма ва малакалари ҳамда компетентлигига қўйиладиган талаблар:

“Олий таълимнинг норматив ҳуқуқий асослари”, “Илгор таълим технологиялари ва педагогик маҳорат”, “Таълим жараёнида ахборот-коммуникация технологияларини қўллаш”, “Амалий хорижий тил”, “Тизимли таҳлил ва қарор қабул қилиш асослари” модуллари бўйича тингловчиларнинг билим, кўникма ва малакаларига қўйиладиган талаблар тегишли таълим соҳаси бўйича педагог кадрларни кайта тайёрлаш ва малакасини ошириш мазмуни, сифати ва уларнинг тайёрлиги ҳамда компетентлигига қўйиладиган умумий малака талаблари билан белгиланади.

Махсус фанлар бўйича тингловчилар қуйидаги янги билим, кўникма, малака ҳамда компетентцияларга эга бўлишлари талаб этилади:

Тингловчи:

- тилларни умумевропа стандартлари талабларини;
- чет тилини ўқитишнинг назарий асосларини;
- тилни коммуникатив ёндашув асосида ўргатишни;
- дарсни режалаштиришни;
- таълимни турли нуқт кўникмаларини ривожлантиришга йўналтиришни;
- чет тили таълимида баҳолаш ва унинг мезон ва меъёрларини;
- чет тили таълимида баҳолаш турларини шридли қўллашни;
- чет тили таълимида CEFR тамойилларининг ўрнини;
- баҳолашда лингвистик ва маданиятлараро компетентияларни

- ҳисобга олиш тамойилларини;
- чет тили таълимида баҳолаш мезонларини **биллиши** керак.

Тингловчи:

- ўз касбий фаолияти соҳасида олий таълимнинг баҳолашга оид меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлари асосида иш юритиш;
- анъанавий баҳолаш ва CEFRга асосланган тил компетенцияларини баҳолаш тизими ўртасидаги фарқларни аниқлай олиш;
- баҳолашга қаратилган назорат ишларини ишлаб чиқишга оид муаммоларни таҳлил қилиш;
- баҳолашга оид меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларни амалиётда қўллаш **қўнимчаларига** эга бўлиши лозим.

Тингловчи:

- тил ва нутқ материалларини танлаш тамойиллари, аутентик манбалар билан ишлаш;
- дарсларнинг технологик мажмуаси (универсал модель, технологик карта, иловалар)ни яратиш;
- тил ўқитиш методикаси бўйича тўплаган маълумотларни амалда қўллаш;
- таълим олувчиларнинг билиш қобилиятларини баҳолаш;
- ўқув жараёнини режалаштириш, баҳолаш, фидбек механизмларини амалга ошириш;
- мустақил таълим турлари бўйича вазифа бериш;
- талабаларнинг ўз-ўзини баҳолашга қаратилган портфолиони ишлаб чиқиш **малакаларига** эга бўлиши зарур.

Тингловчи:

- баҳолашга оид таълимнинг меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларини қўллашда ижтимоий ўзаро таъсир кўрсатиш;
- баҳолашга оид меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар асосида ўқув жараёнини ташкил этиш;
- баҳолашга оид меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар асосида таълим ва тарбия жараёнини бошқариш;
- ўзаро дарсларни кузатиш ва тажриба алмашиш;
- таълим жараёнида тадқиқот усулларидан фойдаланиш;
- талабалар билимини баҳолашга қаратилган турли назорат ишларига ҳулосалар бериш;
- чет тили таълимида баҳолашга оид қарорлар қабул қилиш **компетенцияларига эга бўлиши лозим.**

Курс ҳажми

Қайта тайёрлаш ва малака ошириш курси 288 соатни ташкил этади. Ўқув юкламаси ҳафтага 36 соат этиб белгиланган. Қайта тайёрлаш ва малака ошириш йўналиши бўйича таълим дастурларини тўлиқ ўзлаштирган ва Аттестациядан муваффақиятли ўтган курс тингловчиларига Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 12 июндаги ПФ-4732-сон Фармони 3-илоvasи билан тасдиқланган давлат намунасидаги малака аттестати бериллади.

“Филология ва тилларни ўқитиш” (инглиз тили) йўналиши бўйича қайта тайёрлаш ва малака ошириш курсининг ўқув модуллари ва уларнинг мазмуни

I. Олий таълимнинг норматив ҳуқуқий асослари
I.1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг асарларида жамият ривож ва таълим-тарбия масалалари.

Инсон онг ва тафаккурининг янгиланиши жамият ривожланишининг муҳим омиди сифатида. Глобаллашув ва ижтимоий-маънавий ҳаётдаги ўзгаришлар тенденцияси ва истқболлари.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Озод ва обод Ватан эркин ва фаровон ҳаёт пировард мақсадимиз”, “Юксак маънавият – енгилмас куч”, “Ўзбекистон мустақилликка эришиш остонасида”, “Мамлакатни модернизация қилиш ва иқтисодиётимизни барқарор ривожлантириш йўлида”, “Ватанимизнинг босқичма-босқич ва барқарор ривожланишини таъминлаш – бизнинг олий мақсадимиз”, “Демократик ислохларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини шакллантириш - мамлакатимиз тараққийнинг асосий мезонидир”, “Она юртимиз бахти иқбол ва буюк келажаги йўлида хизмат қилиш – энг олий саодатдир” ва бошқа асарларида жамият ривож ва таълим-тарбия масалаларининг ёритилиши.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Ўзбекистонни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг устувор йўналишларига бағишланган маърузаларида таълим ва кадрлар тайёрлаш тизимини модернизациялаш билан боғлиқ вазифаларнинг белгиланиши.

I.2. Таълим-тарбия жараёнларини ташкил этишнинг қонунийлик нормалари.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар тушунчаси ва турлари. Норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни ишлаб чиқиш ва амалга қиритиш тартиби. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. “Таълим тўғрисида”ги Қонун. Кадрлар тайёрлаш миллий дастури. Кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг босқичлари ва асосий йўналишлари.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2011 йил 20 майдаги “Олий таълим муассасаларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш ва юқори малакали мутахассислар тайёрлаш сифатини тубдан яхшилаш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-1533-сон Қарори, 2012 йил 24 июлдаги

“Олий малакали илмий ва илмий-педагог кадрлар тайёрлаш ва аттестациядан ўтказиш тизимини янада такомиллаштириш тўғрисида”ги ПФ-4456-сон Фармони, 2015 йил 12 июндаги “Олий таълим муассасаларининг раҳбар ва педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-4732-сон Фармони ва бошқалар.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1998 йил 5 январдаги “Ўзлуksиз таълим тизими учун давлат таълим стандартларини ишлаб чиқиш ва жорий этиш тўғрисида”ги 5-сон Қарори, 1998 йил 5 январдаги “Ўзлуksиз таълим тизимини дарсликлар ва ўқув адабийглар билан таъминлашни такомиллаштириш тўғрисида”ги 4-сон Қарори, 2001 йил 16 августдаги “Олий таълимнинг давлат таълим стандартларини тасдиқлаш тўғрисида”ги 343-сон Қарори, 2006 йил 10 февралдаги “Олий таълим муассасасига педагогларни танлов асосида ишга қабул қилиш тартиби тўғрисида”ги Низомни тасдиқлаш хусусидаги 20-сон Қарори, 2012 йил 26 сентябрдаги “Олий таълим муассасалари педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 278-сонли Қарори, 2015 йил 10 январдаги “Олий таълимнинг давлат таълим стандартларини тасдиқлаш тўғрисида” 2001 йил 16 августдаги 343-сон қарорига ўзгартриш ва қўшимчалар киритиш ҳақида”ги 3-сон Қарори, 2015 йил 20 августдаги “Олий таълим муассасаларининг раҳбар ва педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини оширишни ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 242-сон қарори ва бошқалар.

Давлат таълим стандартлари, ўқув режалари ва фан дастурлари тушунчаси ва уларга қўйиладиган талаблар. “Олий таълим муассасаларида талабалар билимини назорат қилиш ва баҳолашнинг рейтинг тизими тўғрисида”ги Низом. “Ўзбекистон Республикаси олий таълим муассасалари талабаларининг малакавий амалиёти тўғрисида”ги Низом. “Ўзбекистон Республикаси олий таълим муассасалари битирувчиларининг якуний давлат аттестацияси тўғрисида”ги Низом. Олий таълим муассасаларида мустақил таълимни ташкил этиш тартиби тўғрисида”ги Низом. “Магистратура тўғрисида”ги Низом. “Очик лекцияларни ташкил этиш ва ўтказиш тартиби тўғрисида”ги Низом ва бошқа меъёрий ҳужжатлар.

II. Илгор таълим технологиялари ва педагогик маҳорат

2.1. Инновацион таълим технологиялари ва педагогик компетенциялик.

Олий таълим тизимини модернизациялашнинг устувор йўналишлари. Инновацион таълим технологияларининг моҳияти, турлари ва назарий асослари, инновацион жараёнларнинг кечиш босқичлари. Педагогик технологиянинг таснифи, қонуниятлари, тамойиллари ва мезонлари. Таълим-тарбия жараёнини технологиялаштириш асослари.

Олий таълим муассасаларида ўқув жараёнини ташкил этишнинг инновацион шакл, метод ва воситалари.

Шахса йўналтирилган таълим технологияларининг мазмуни, йўналишлари. Таълим олувчиларнинг билиш фаоллигини ошириш ва мустақил таълимни ташкил этиш асосидаги инновацион таълим технологиялари: амалий ўйинлар, муаммоли ўқитиш, интерфаол таълим, модулли-кредит тизими, blended learning (аралаш ўқитиш), case study (кейс стади), масофали ўқитиш, маҳорат дарслари, вебинар технологиялари, ассисмент методларидан ўқув-тарбия жараёнида фойдаланиш. Ўқув лойиҳаларини ишлаб чиқиш, портфолиоларни шакллантириш ва амалиётга тағбиқ этиш.

Педагог касбий компетенциянинг тузилиши ва мазмуни. Педагогнинг психологик, методик, информацион, креатив, инновацион компетенциялиги мазмун-моҳияти. Педагогик маҳорат асослари ва таркибий қисмлари. Ўқитувчининг коммуникатив компетенциялиги, педагогик жараёнда мулоқот услубларини тўғри танлаш ва улардан самарали фойдаланиш. Педагогик деонтология. Нутқ техникаси ва маданияти. Аудиторияда шахслараро муносабатларни самарали ташкил этиш ва гуруҳни оптимал бошқариш. Педагогик низоларни самарали ҳал этиш йўллари. Замонавий педагог имиджи ҳамда ўқитувчининг ўз-ўзини касбий ва шахсий такомиллаштириб бориши.

Креативлик-педагогик ижодкорликнинг асоси сифатида. Олий таълим педагог кадрларининг креатив потенциали тушунчаси ва моҳияти. Педагогларда креатив компетенциялиги шакллантиришнинг зарурий шарт-шароитлари, моделлари. Касбий фаолиятда позитив-фаол мотивация ва педагог кадрларнинг креатив потенциалини баҳолаш мезонлари. Таълимни ахборотлаштириш шартлари педагог кадрлар креатив имкониятларини баҳолаш мезони.

1.3. Хорижий тилларни ўқитишда инновацион технологиялар бўйича илгор хорижий тажрибалар.

Хорижий тил бўйича ўқув жараёнини ташкил этишда инновацион технологиялар ва унинг сифатини таъминлаш борасида илгор хорижий тажрибалар, турли ёндашувлар. Хорижий тил бўйича инновацион технологиялар соҳасидаги илгор хорижий тажрибалар: модулли-кредит тизими, blended learning (аралаш ўқитиш), case study (кейс стади), масофали ўқитиш, маҳорат дарслари, вебинар, эвристик методлар ва бошқ. Хорижий тил таълимида тўторлик, супервизорлик ва модераторлик фаолияти. Педагогик фасилитация- хорижий тил таълимида натижавийликни таъминлашдаги муҳим омил сифатида. Хорижий тил бўйича талабалар билимини баҳолашнинг ассисмент технологиялари.

III. Таълим жараёнида ахборот-коммуникация технологияларини қўллаш

3.1. Электрон педагогика асослари ва педагогнинг шахсий, касбий ахборот майдонини лойиҳалаш.

Педагогик жараёнда ахборот-коммуникация ва интерактив технологияларидан фойдаланиш. Таълимий Интернет ресурслари ва

тил кўникмалари даражасини баҳолаш ва бошқ. Хорижий тилни ўрганишда грамматиканинг аҳамияти (грамматика ва лексика-B1-B2 ораллигида). Тил ўрганишда ўқувчи ва ўрганувчиларни роли. Тил ўрганиш учун зарур ўқув-аудио, методик ва онлайн ресурслар. Тили ўрганилаётган мамлакат маданиятини билишнинг аҳамияти. Маданиятлараро мулоқот компетенцияси (Ўзбек ва хорижий тилда сўзлашувчи халқлар маданияти, урф-одатлари, анъаналари ҳақида чет тилида гапира олиш).

Мулоқот мавзулари: кундалик ҳаётга оид (шахсий маълумот, оила ҳақида маълумот, бўш вақтни ўтказиш ва ҳоказо) ижтимоий ҳаётга доир, таълимга ва касбга йўналтирилган мавзулар.

Мутахассисликка оид матнларни ўқиш, уларни тушуна олиш, оғзаки баён эта олиш, ўз фани бўйича ўқув жараёнини ташкил этишда соҳага оид хорижий тилдаги атамалардан фойдаланиш.

V. Тизимли таҳлил ва қарор қабул қилиш асослари

5.1. Олий таълим жараёнини бошқаришда тизимли таҳлил ва қарор қабул қилиш технологиялари.

Тизимли таҳлил тушунчаси. Тизим ва тизимлар назарияси. Тизимли методология ва тизимли ёндашув. Тизимлар классификацияси. Тизим структураси. Тизимли таҳлилнинг мақсади ва вазифалари. Тизимли таҳлилдан педагогик фаолиятда фойдаланиш техникаси. Педагогик тизим ва унинг тузулиши. Педагогик вазиятларнинг тизимли таҳлилни амалга ошириш. Тизимли таҳлилни амалга оширишнинг асосий босқичлари. Тизимли таҳлилни амалга ошириш методлари. Тизимли таҳлил натижаларини манба шаклига келтириш технологияси.

Қарор тушунчаси ва унинг асосий вазифалари. Қарор турлари ва уни қабул қилиш усуллари. Қарорларни тайёрлашга қўйиладиган талаблар. Қарор вариантларини тайёрлаш технологияси. Қарор қабул қилиш жараёни ва педагог шахси. Қарорларни қабул қилиш жараёнига таъсир кўрсатувчи асосий омиллар. Педагогик жараёни бошқаришда қарорлар (тезкор, тактик ва б.).

Қарор натижаларини баҳолашнинг экспертли ва прогнозтик методлари. Қарорлар самардорлигини баҳолаш мезонлари. Қабул қилинган қарорлар ижросини таъминлаш механизми.

5.2. Хорижий тилларни ўқитишда тизимли ва стилистик таҳлилларни қўллаш.

Хорижий тилларни ўқитишда тизимли ва стилистик таҳлил ҳақидаги асосий тушунча ва тамойиллар. Хорижий тилларни ўқитишда стилистик тизимнинг хусусияти ва тузилмаси. Тизимли ва стилистик таҳлиллар методологияси. Хорижий тилларни ўқитишда тизимли ва стилистик таҳлилларнинг йўналишлари. Хорижий тилларни ўқитишда тизимли ва стилистик таҳлилни шаклланиш ва ривожланиш босқичлари. Хорижий тилларни ўқитишда стилистик ва тизимли услуб ва тизимли ёндашув.

улардан ўқув жараёнида фойдаланиш. Интернет тармоғининг асосий хизматлари. Ziyonet.uz ва бошқа таълим порталлари ресурслари билан ишлаш. Интернет тармоғида педагогларнинг, талабаларнинг электрон мулоқот муҳитида жамoa бўлиб ишлаш шакллари. Блог, форум ва тематик чатларни ташкил этиш усуллари. Педагогларнинг тармоқдаги ҳамкорлиги.

Педагогнинг шахсий, касбий ахборот майдонини ташкил этиш. Электрон портфолио тушунчаси, таркиби, мазмуни ва имкониятлари. Ахборот технологиялари воситасида педагогнинг электрон портфолиосини шакллантириш. Электрон ахборот-таълим муҳитида педагогик жараёни лойihalаштириш. Moodle дастури асосида ўқув ресурсларини яратиш.

Педагогик фаолиятда амалий дастурий воситалардан фойдаланиш, амалий дастурий воситалар ёрдамида электрон дарсликлар, тренажерлар, виртуал лаборатория машгулотларини яратиш усуллари. Офис дастурларида электрон ўқув-методик материалларини яратиш усуллари (Microsoft Word, Excel, Power Point ва б.). Web 2.0/3.0 технологиялари ва уларнинг ёрдамида электрон дидактик материалларни яратиш ва ўқув-тарбия жараёнида қўллаш.

Педагогик фаолиятда амалий дастурий воситалар химоясини таъминлаш. Аутентификациялаш ёрдамида химоялаш. Химоялаш воситалари.

3.2. Хорижий тилларни ўқитишда ахборот-коммуникация технологиялари.

Хорижий тилларни ўқитишда ахборот технологияларининг ўрни ва имкониятлари. Хорижий тилларни ўқитишда қўлланиладиган ахборот технологиялари, техник ва дастурий воситалар. Хорижий тилларни ўқитишда мультимедиа ва мультимедиа компонентлари. Хорижий тилларни ўқитишда мультимедиа ахборот имкониятлари. Хорижий тилларни ўқитишда мультимедиа электрон нашрлар (ўқув фильмлари, электрон дарсликлар в.х.). Электрон таълим ресурслари ҳақида тушунча. Муаллифлик дастурий таъминотларидан фойдаланган ҳолда электрон таълим ресурсларини яратиш. Хорижий тилларни ўқитиш бўйича электрон ўқув курсларини лойihalаштириш. Билимини баҳолаш тизимлари. Файлларни сақлаш усуллари. Хорижий тилларни ўқитишда таълимда интернет технологиялари. Хорижий тилларни ўқитишда масофавий таълим технологиялари. Хорижий тилларни ўқитишда масофавий ўқитиш технологиялари ва ташкил қилиш усуллари. Видео конференция. Оммавий on-line очик курслар (Coursera, edX, Khan Academy, MIT Open Course Ware).

IV. Амалий хорижий тил

4.1. Амалий хорижий тилни ўрганишнинг интенсив усуллари.

Хорижий тилни ўқитиш ва ўрганишдаги ислохотлар. Тил бўйича Европа стандарти ва унинг талқини. Тил алоқа (коммуникация) воситаси сифатида ва тилга оид билим ва кўникмаларни шакллантириш усуллари. Тилни ўрганишда муваффақиятга эришиш шарт-шароитлари: касбий интерактив мулоқот муҳити, мулоқот клубларини ташкил этиш, ўзининг

Ўқитишда коммуникатив ёндашув. Аутентик материал. Хатоларни тузатишдаги турли метод ва ёндашувлар. Грамматикани контекстда ўқитишда турли ёндашувлар. Маданиятлараро мулоқот компетенцияларини ривожлантириш (катта "М" ва кичик "м").

6.3. Ўқув жараёнини режалаштириш, баҳолаш методлари ва фидбек механизмлари (кайта алоқа).

Дарсни режалаштириш тушунчаси. Ўқув ресурсларини танлаш. Ўқув материалларини лойihalаш ва янгиларини яратиш. Синф менежменти. Баҳолаш тушунчаси. Таълим тизимида баҳолашнинг ахамияти. Талабалар билимини баҳолаш мақсад ва вазифалари. Баҳолаш тизими тарихи. Баҳолаш мезонлари. Баҳолаш принциплари. Баҳолашда субъективизм фактори. Назорат ишлари турлари ва уларни ишлаб чиқиб муаммолари. Лингвистик ва маданиятлараро компетенцияларни баҳолаш. Чет тили таълимда билим, кўникма, малакаларни баҳолаш. Нутк коммуникацияси элементлари. Социолингвистик элементлар. Прагматик элементлар. Баҳолашнинг асосий турлари. Мавзуга оид олимлар фикрлари тахлили. Портфолио тузиш. CEFR тизими бўйича баҳолаш. Тестларни ишлаб чиқиш принциплари.

Ўқув адабиётларга бўлган эhtiёжни ўрганиш. Ўқув мақсадлари ва кутилаётган натижаларни тўғри белгилай олиш, баҳолаш. Фикр-мулохазага асосланган баҳолаш механизминини ташкил этиш.

VII. Педагогик амалиёт

Кайта тайёрлаш ва малака ошириш курсларида педагогик амалиёт очик маърузалар ва амалий машгулотлар ўтказиш, ўтилган дарсларнинг муҳокама қилиниши ва танқидий тахлил этилишига асосланган ҳолда амалга оширилади.

Педагогик амалиёт кайта тайёрлаш ва малака ошириш йўналишлари ва мутахассисликларининг ўзига хослигидан келиб чиққан ҳолда олий таълим муассасаларининг тегишли профиль кафедраларида ташкил этилади.

Амалий машгулотларни ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар.

Амалий машгулотларда тингловчилар ўқув модуллари доирасидаги ижодий топириқлар, кейслар, ўқув лойihalалари, технологик жараёнлар билан боғлиқ вазиятли масалалар асосида амалий ишларни бажарадилар.

Амалий машгулотлар замонавий таълим услублари ва инновацион технологияларга асосланган ҳолда ўтказилади. Бундан ташқари, мустақил ҳолда ўқув ва илмий адабиётлардан, электрон ресурслардан, тарқатма материаллардан фойдаланиш тавсия этилади.

Мустақил таълимни ташкил этишнинг шакли ва мазмуни.

Мустақил таълим тегишли ўқув модули бўйича ишлаб чиқилган топириқлар асосида ташкил этилади ва унинг натижасида тингловчилар

Хорижий тилларни ўқитишда аналитик тадқиқотлар асосида тизимли ва стилистик тахлилларни ташкил этиш. Хорижий тилларни ўқитишда аналитик методлар ёрдамида қарорлар қабул қилиш. Хорижий тилларни ўқитишда тизимли ва стилистик тахлилда миклорий ва сифат ёндашуви. Педагогик вазиятларда қарор қабул қилиш усуллари. Хорижий тилларни ўқитишда талабалар индивидуал-психологик ҳамда креатив ривожланиш даражаларининг тизимли ва стилистик тахлили.

VI. Махсус фанлар

6.1. Хорижий тилларни умумевропа стандартлари асосида ўқитишнинг лингвистик аспектлари.

Кириш. CEFRда хорижий тилларни эгаллашда лингвистик аспектларнинг акс этиш ҳолатлари. Умумий ва лингвистик компетенциялар. Тилнинг социолингвистик дифференцияси. Социолингвистик компетенциялар ва уларнинг хусусиятлари. Луғат таркибининг ижтимоий дифференцияси.

Маданиятлараро коммуникация. Лингвوماданиятшунослик. Гендерлингвистика. Хорижий тилларни ўрганишда мамлакатшунослик ва ўқлашуносликка оид билимларнинг ахамияти. Хорижий тилларни эгаллашнинг когнитив жиҳатлари. Лексик, фразеологик ва лексикографик билимларнинг когнитивлик ва коммуникатив функцияси. Тил эгаллаш даражаларида лингвистик жиҳатларнинг акс этиш ҳолатлари.

Фонетика ва грамматик билимларнинг корректив функцияси. Тил эгаллашнинг коммуникатив хусусиятлари. Коммуникациянинг кундалик, ижтимоий, касбий ҳаётда акс этиш ҳолатлари. Прагматик компетенциялар. Матн ва матн турларининг прагматик жиҳатлари. Адабий матнлар ва уларнинг хусусиятлари. Хорижий тилларни ўрганишнинг ментал жиҳатлари. Стереотип ва клишееларнинг тилда акс этиш ҳолатлари. Менталитетнинг коммуникатив самарага эришишдаги ахамияти. Хорижий тилларни ўқитишда контрастив лингвистика ва таржиманинг ўрни. Контрастивликнинг социолингвистик ва лингвистик ахамияти.

6.2. Инглиз тилини ўқитиш методикаси-ёндашув ва педагогик технологиялар.

Чет тили ўқитишнинг методологик асослари. Чет тили ўқитишнинг инновацион методлари. Чет тили таълимда ўқитувчининг модераторлик ўрни. Аутентик материалларни танлаш, улардан тил кўникмаларини ривожлантиришда фойдаланиш. Тингловчиларни мустақил ишлаш ва хатоларни бартараф этиш кўникмаларини ривожлантириш. Маданиятлараро компетенцияларга урғу бериш.

Инглиз тилини ўқитишда анъанавий ва замонавий ёндашувлар. Озгаки ва ёзма нутк кўникмаларини ривожлантиришда турли ёндашувлар (реал жараён, гап ва матн, назоратли ёзув ва эркин ёзув). Ўқиш кўникмалари технологиялари ва стратегияларини ривожлантириш. Тинглаб тушуниш кўникмаларини ривожлантириш муамоларни хал этиш йўллари. Интеграллашган тил кўникмалари (PBL, CLIL, CBL, TBL). Тил

вояга етказиш тўғрисида”ги 1997 йил 6 октябрдаги №1869-сонли Фармони.

3. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Ўзлуксиз таълим тизими учун давлат таълим стандартларини ишлаб чиқиш ва жорий этиш тўғрисида”ги 1998 йил 5 январдаги 5-сонли Қарори.
4. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Ўзлуксиз таълим тизимини дарсликлар ва ўқув адабиётлари билан таъминлашни такомиллаштириш тўғрисида”ги 1998 йил 5 январдаги 4-сонли Қарори.
5. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Олий таълимнинг давлат таълим стандартларини тасдиқлаш тўғрисида”ги 2001 йил 16 августдаги 343 - сонли Қарори.
6. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Олий ўқув юртлири талабаларига стипендиялар тўлаш тартиби ва миқдорлари тўғрисида”ги 2001 йил 17 августдаги 344 - сонли Қарори.
7. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2004 йил 1 мартдаги “Нодавлат таълим муассасалари фаолиятини лицензиялаш тартиби тўғрисида”ги Низомни тасдиқлаш тўғрисидаги 100-сонли Қарори.
8. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Олий таълим муассасасига педагогларни танлов асосида ишга қабул қилиш тартиби тўғрисида”ги Низомни тасдиқлаш тўғрисидаги 2006 йил 10 февралдаги 20-сонли Қарори.
9. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 16-февралдаги “Педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва уларни малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш тўғрисида”ги 25-сонли Қарори.
10. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Олий таълим муассасалари талабалари ўқишини кўчириш, қайта тиклаш ва ўқишдан четлаштириш тартиби тўғрисида”ги Низом тасдиқлаш хуусидаги 2010 йил 18 июлдаги 118-сонли Қарори.
11. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Таълим муассасаларининг битирувчиларини тadbirkorлик фаолиятига жалб этиш борасидаги кўшимча чора-таdbirлар тўғрисида”ги 2010 йил 28 июлдаги 4232-сонли Фармони.
12. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Олий таълим муассасаларининг моддий-техника базасини мустахкамлаш ва юқори малакали мутахассислар тайёрлаш сифатини тубдан яхшилаш чора-таdbirлари тўғрисида”ги 2011 йил 20 майдаги 1533-сонли Қарори.
13. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Олий малакали илмий ва илмий-педагог кадрлар тайёрлаш ва аттестациядан ўтказиш тизимини янада такомиллаштириш тўғрисида”ги 2012 йил 24 июлдаги 4456-сонли Фармони.
14. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2012 йил 26 сентябрдаги “Олий таълим муассасалари педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тизимини янада

битирув ишини тайёрлайди.

Битирув иши талабалари доирасида хар бир тингловчи ўзи дарс бераётган фани бўйича электрон ўқув модулларининг тақдимотини тайёрлайди.

Электрон ўқув модулларининг тақдимоти куйидаги таркибий қисмлардан иборат бўлади:

- кейслар банки;
- мавзулар бўйича тақдимотлар;
- бошка материаллар (фанни ўзлаштиришга ёрдам берувчи кўшимча материаллар: электрон таълим ресурслари, маъруза матни, глоссарий, тест, кроссворд ва бошқ.)

Электрон ўқув модулларини тайёрлашда куйидагиларга алоҳида эътибор берилади:

- тавсия қилинган адабиётларни ўрганиш ва тахлил этиш;
- соха тараккиётининг устивор йўналишлари ва вазифаларини ёритиш;
- мутахассислик фанларидаги инновациялардан ҳамда илгор хорижий тажрибалардан фойдаланиш.

Шунингдек, мустақил таълим жараёнида тингловчи касбий фаолияти натижаларини ва талабалар учун яратилган ўқув-методик ресурсларини “Электрон портфолио” тизимига киритиб бориши лозим.

Дастурнинг ахборот-методик таъминоти

Модулларни ўқитиш жараёнида ишлаб чиқилган ўқув-методик материаллар, тегишли соха бўйича илмий журналлар, Интернет ресурслари, мультимедиа махсулотлари ва бошка электрон ва коғоз вариантдаги манбаалардан фойдаланилади.

Адабиётлар

I. Ўзбекистон Республикаси Президентининг асарлари

1. И.А.Каримов. Озод ва обод Ватан эркин ва фаровон хаёт пировард мақсадимиз, 8-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 2000.
2. И.А.Каримов. Ватан равнақи учун хар биримиз маъсулмиз, 9-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 2001.
3. И.А.Каримов. Юксак маънавият-енгилмас куч. Т.: “Маънавият”. –Т.: 2008. -176 б.
4. И.А.Каримов. Ўзбекистон мустақилликка эришиш остонасида. - Т.: “Ўзбекистон”. 2011. -440 б.
5. И.А.Каримов. Она юртимиз бахту иқболи ва буюк келажаги йўлида хизмат қилиш – энг олий саодатдир. “Ўзбекистон”, 2015. – 302 б.

II. Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар

1. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. – Т.: Ўзбекистон, 2014.
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Таълим - тарбия ва кадрлар тайёрлаш тизимини тубдан ислох қилиш, баркамол авлодни

8. DUET-Development of Uzbekistan English Teachers- 2-том. CD ва DVD материаллари, Тошкент.: 2008.
9. Gary Motteram. Innovations in learning technologies for English languages teaching. British Council 2013 Brand and Design/C60710 Spring Gardens. London SW1A 2BN, UK. London, 2013.
10. Gardner H. (1993) Multiple Intelligences: The Theory and Practice, New York: Basic Books.
11. Jack Richards and Theodore S. Rodgers (2001) Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridge University Press
12. Catlin R. Tucker. Blended learning. Corvin. USA, 2012.
13. Common European framework of reference for languages: Learning, teaching, assessment. – Cambridge University Press. 2001.
14. Jan Bell, Roger Gower. Expert Advanced with my Lab pack (Student's Coursebook, CD, Resource book, Teachers book). UK: Pearson Longman Великобритания (United Kingdom), 2014.
15. Lynch, Tony. Communication in the language classroom. - XVI, 174 p.: fig. - Oxford; New York, 2001
16. Mike Boyle, Lindsay Warwick. Skillful 4 Reading & Writing. UK: Macmillan Education. Великобритания (United Kingdom), 2013.
17. Michael McCarthy "English Vocabulary in use". Cambridge University Press, 1999, Presented by British Council.
18. Patrick J. Schloss, Kristina M. Cragg. Organization and Administration in Higher Education 1st Edition. Routledge. Великобритания (United Kingdom), 2012.
19. Stanley Kubrick. A narrative and stylistic analysis. An imprint of Greenwood Publishing Group, Inc. Великобритания (United Kingdom), 2001.
20. Stephen M. Alessi, Stanley R. Trollip. Multimedia for Learning: Methods and Development (3rd Edition). Pearson; 3 edition (November 19, 2000), 580 pages, 2011.

IV. Электрон таълим ресурслари

1. Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги: www.edu.uz.
2. Ўзбекистон Республикаси Алоқа, ахборотлаштириш ва телекоммуникация технологиялари давлат қўмитаси: www.aci.uz.
3. Компютерлаштириш ва ахборот-коммуникация технологияларини ривожлантириш бўйича Мувофиқлаштирувчи кенгаш: www.ictcouncil.gov.uz.
4. Тошкент ахборот технологиялари университети: www.tuit.uz.
5. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Матбуот маркази сайти: www.press-service.uz
2. Ўзбекистон Республикаси Давлат Ҳокимияти портали: www.gov.uz
3. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari izohli lug'ati, 2004, UNDP DDI:

такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида” ги 278-сонли Қарори.

15. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Ўриндошлик асосида ҳамда бир неча касба ва лавозимда ишлаш тартиби тўғрисида” ги Низоми 2012 йил 18 октябрдаги 297-сонли Қарори.
 16. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Олий ўқув юртидан кейинги таълим ҳамда олий малакали илмий ва илмий педагогик кадрларни тайёрлаш аттестациядан ўтказиш тизимини такомиллаштириш чора тадбирлари тўғрисида” ги 2012 йил 28 декабрдаги 365-сонли Қарори.
 17. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2012 йил 29 декабрдаги “Республика олий таълим муассасалари рейтингини баҳолаш тизимини жорий этиш тўғрисида” ги 371-сон Қарори.
 18. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2015 йил 10 январдаги “Вазирлар Маҳкамасининг “Олий таълимнинг Давлат таълим стандартларини тасдиқлаш тўғрисида” 2001 йил 16 августдаги 343-сон қарорига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида” ги 3-сонли Қарори.
 19. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2015 йил 2 мартдаги “Магистратура тўғрисида” ги Низомни тасдиқлаш тўғрисидаги 36-сонли Қарори.
 20. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 12 июндаги “Олий таълим муассасаларининг раҳбар ва педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида” ги 4732-сон Фармони.
 21. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2015 йил 20 августдаги “Олий таълим муассасалари раҳбар ва педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва малакасини оширишни ташкил этиш чора тадбирлари тўғрисида” ги 242-сонли Қарори.
- #### Ш. Махсус адабиётлар
1. Азизходжаева Н.Н. Педагогик технологиялар ва педагогик маҳорат. – Т.: Молия, 2003. – 192 б.
 2. Арипов М. Интернет ва электрон почта асослари. - Т.; 2000. – 218 б.
 3. Исмаилов А.А, Жалолов Ж.Ж, Саггаров Т.К, Ибрагимходжаев И.И. Инглиз тили амалий қурсидан ўқув-услубий мажмуа. Basic User/ Breakthrough Level A1/-Т.: 2011. – 182 б.
 4. Ишмухамедов Р., Абдукодиров А., Пардаев А. Таълимда инновацион технологиялар (таълим муассасалари педагог-ўқитувчилари учун амалий тавсиялар). – Т.: “Истеъдод” жамғармаси, 2008. – 180 б.
 5. Ишмухамедов Р., Абдукодиров А., Пардаев А. Тарбияда инновацион технологиялар (таълим муассасалари педагог-ўқитувчилари учун амалий тавсиялар). – Т.: “Истеъдод” жамғармаси, 2009. – 160 б.
 6. Саггаров Э., Алимов Х. Бошқарув мулоқоти. – Т.: “Академия”, 2003. – 70 б.
 7. Begat, Martin. Speaking - X, 125 p.: il. - Oxford; New York, 2000

4. Ўзбек интернет ресурсларининг каталоги: www.uz
5. <http://gov.uz/>
6. <http://www.ziyounet.uz/>
7. <http://www.connect.uz/>
8. <http://www.uzsci.net/>
9. <http://www.edu.uz/>
10. <http://www.pedagog.uz/>

“ИШЛАБ ЧИКИЛГАН”:

Олий таълим тизими педагог ва раҳбар кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг маънасини оширишни ташкил этиш бўш йилнинг методик маркази

Директор

У.Н.Бегимкулов

201__ й.

“КЕЛИШИЛГАН”:

Олий ва ўрта махус таълим вазири
Олий таълим муассасалари Бош бошқармаси

Бошқарма бошлиғи

И.У.Мажидов

201__ й.

М.Ў.

Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети

Ректор

Ш.Ш.Қаюмов

201__ й.

М.Ў.

Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети

хузуридаги чет тилларни ўқитишнинг инновацион методикаларини ривожлантириш республика илмий-амалий маркази

Директор

И.М.Тухтаинов

201__ й.

М.Ў.

